

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

**зі спеціальності «Соціальна педагогіка»
для ступеня «Магістр»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Розглянуто і затверджено на засіданні ради
факультету соціальних комунікацій
Протокол №7 від 09.02.2015 р.

Харків, 2015

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит з комплексу основних фахових дисциплін за спеціальністю “Соціальна педагогіка” для продовження фахової освіти за ступенем “Магістр” побудований у відповідності до навчального плану спеціальності “Соціальна педагогіка” ступінь “Бакалавр” (6.010105), що затверджений Міністерством освіти та науки України як стандартний навчальний план для всієї системи підготовки фахівців з соціальної педагогіки у вищих навчальних закладах України.

Питання до вступного іспиту побудовані у відповідності до змісту і логіки такої основної дисципліни науково-предметної підготовки як “Соціальна педагогіка”, яка є провідною фундаментальною дисципліною в процесі підготовки фахівців вищої кваліфікації зі спеціальності «Соціальна педагогіка». Підвалинами даного курсу є найкращі доробки теорії та практики провідних вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців, які були ініціаторами виникнення та розвитку соціальної педагогіки. Програма цього курсу ґрунтується на соціокультурному підході, відповідно до якого динаміка історії, теорії та практики соціальної педагогіки розглядається в залежності до потреб розвитку культури певного соціуму, людства в цілому.

Значна частина питань вступного іспиту побудована також на матеріалі таких основних фахових дисциплін як – “Методика соціально-педагогічної роботи” та «Методи соціально-педагогічного дослідження», спрямованих на формування технологічних навичок і умінь фахівців стосовно соціально-педагогічної роботи з різними інститутами сфери соціального виховання, а також фахової діяльності в мікросоціумі та територіальній громаді, а також науково-обґрунтованого дослідження і вирішення соціальних протирічч та проблем в соціальному вихованні.

Базовими дисциплінами до основних фахових курсів є такі дисципліни як “Загальна педагогіка”, “Педагогічна технологія та етика”, та “Етнопедагогіка”, які також належать до циклу дисциплін професійно-орієнтованої підготовки. Питання вступного іспиту передбачають перевірку знань з цих дисциплін фахової підготовки та вміння використовувати їх у вирішенні проблем історії, теорії та

методики соціальної педагогіки

В цілому питання до вступного іспиту на ступінь “Магістр” передбачають перевірку рівня сформованості у абітурієнтів-бакалаврів соціальної педагогіки професійної свідомості, теоретичної бази їх професійної діяльності, зокрема, оволодіння знаннями з історії соціального виховання, соціальної педагогіки, усвідомлення тенденцій їх розвитку на сучасному етапі; створення уявлень про напрями та механізм вдосконалення соціальна педагогічних умов просоціального розвитку особистості, групи, суспільства, а також відповідних програм, методик і технологій соціально-педагогічної діяльності.

Особливість вступного іспиту до продовження навчання за ступенем «Магістр» полягає у виявленні здібностей абітурієнта до науководслідницької і аналітичної діяльності у сфері соціального виховання та здатності до пошуку інноваційних технологій соціально-педагогічної діяльності.

Зміст програми комплексного вступного іспиту

Вступ

Значення курсів "Соціальна педагогіка", “Методика соціально-педагогічної роботи” та «Методика соціально-педагогічного дослідження» як основних фундаментальних дисциплін в процесі підготовки фахівців з соціальної педагогіки. Зв'язок основних курсів з попередніми та наступними дисциплінами циклів гуманітарної і соціально-економічної та професійно-орієнтованої підготовки, зокрема, з циклу психолого-педагогічних дисциплін, а також дисциплінами профілізацій та спеціалізацій.

Розділ I. Основи соціальної педагогіки

Тема 1.1. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки.

Сутність поняття «соціальна педагогіка», її об'єкт та предмет дослідження. Розмежування з предметами філософії, соціології, культурології та психології. Соціальна педагогіка в системі сучасного педагогічного знання. Мета, завдання та функції соціальної педагогіки. Взаємини соціальної педагогіки з соціальною роботою. Структура

соціальної педагогіки. Загальна характеристика основних її розділів (агогіка, геротика, віктимологія, андрогогіка тощо). Принципи та методи соціальної педагогіки, її тезаурус.

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка /Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверєва, С.Р. Хлеб'юк. - К.: ІЗМН, 1997. - С.2-27.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика / А.В.Мудрик. М: Академия", 1999. - С. 176-181.
3. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій /Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.26-32

Додаткова

1. Бочарова В. Социальная педагогика - диалог науки й практики /В.Бочарова //Социальная педагогика. - 2003. - №1. - С.34-39.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекцій /Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М: «Академия», 1999. - С.5-33.
3. Клименко Н. Социальная педагогика ставит человека в центр общественного внимания /Н.Клименко //Социальная педагогика. -2003. - №1. -С.93-97.
4. Социальная педагогика: Уч. пособие /Под ред. В.А.Никитина. -М.: ВЛАДОС, 2000. -272 с.
5. Рижанова А.О. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки // Соціальна педагогіка: теорія та практика. - 2007. - №4. - С.15-21.
6. Рижанова А.О. Методологічні зв'язки соціальної педагогіки та соціальної роботи в інформаційному суспільстві // Соціальна педагогіка: теорія та практика. - 2005. - №1. - С.17-22.

Тема 1.2. Соціальне формування соціальних суб'єктів як соціокультурна проблема.

Культурно-виховна функція суспільства. Особистість як безумовна цінність суспільства, її духовний розвиток та реалізація провідне завдання соціального виховання демократичного соціуму. Соціальне виховання як сфера створення умов для цілеспрямованого духовного розвитку людини, групи, суспільства. Соціальне виховання як предмет соціальної педагогіки. Проблема активізації виховного потенціалу суспільства, групи, окремої людини та нейтралізації, подолання їх негативних впливів на людину, групу, суспільство.

Соціальний педагог як новий тип педагога. Соціальний педагог

вихователь-посередник між людиною, групою та суспільством. Його функції в умовах мікро та макросоціумів. Професійний портрет: вимоги до людських та професійних якостей, комплекс знань та вмінь, кваліфікаційні вимоги, кодекс етики. Потреба суспільства в цих фахівцях.

Основні сфери діяльності соціального педагога, їх загальна характеристика. Особливості взаємодії соціального педагога з соціальними суб'єктами. Загальна характеристика методик роботи з соціальними суб'єктами. Система підготовки соціального педагога.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.24-32.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка/ Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С.57-74.
3. Мишик Л.И. Професіональна підготовка соціального педагога /Л.И.Мишик. - Запоріжжя: ИПК «Запоріжжя», 1996. - С.51-72.
4. Соціальна педагогіка. Частина I. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/У кл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998.-С.36-42.

Додаткова

1. Безпалько О.В. Підготовка студентів до соціально-профілактичної роботи з молоддю /О.В.Безпалько //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч.1. -С.206-214.
2. Битинас Б.П. Гражданскому обществу - институт социальных педагогов /Б.П.Битинас, И.Л.Катаева //Педагогика. - 1992. - №5-6. - С.38-44.
3. Галагузова М. Институт социальных педагогов вчера и сегодня /М.Галагузова//Социальная педагогика. - 2003.-№1.-С.106-111.
4. Коваль Л.Г. Підготовка соціальних педагогів і соціальних працівників в Україні /Л.Г.Коваль //Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. - №1-2. - С.86-95.
5. Мудрик А.В. Социальная педагогика /А.В.Мудрик. - М.: "Академия", 1999. - С. 17-26.
6. Поліщук В.А. Концептуальні засади моделі підготовки соціально-педагогічних кадрів в Україні /В.А.Поліщук //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч.1. -С.59-68.

7. Рижанова А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства / А.О.Рижанова // Теоретико-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. Наук. Пр. Вип. (- К., 2006.- С.16-22..
8. Рижанова А.О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства / А.О.Рижанова // Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність: Матеріали V Міжнар. Наук.-практ. Конф., 20-21 травня 2008 р.- Х, ХНПУ ім. Г.С.Сковороди, 2008.- С.91-100.
9. Шалаев И.К. Психологическая подготовка социальных педагогов / И.К.Шалаев, С.Г.Максимова //Педагогика. - 1998. - №1. - С.116-117.

Тема 1.3. Соціально - педагогічна діяльність.

Поняття про соціально-педагогічну діяльність. Роль і місце соціально-педагогічної діяльності в сучасному суспільстві. Взаємини соціально-педагогічної з педагогічною діяльністю та соціальною роботою. Соціальна допомога як засіб соціального виховання. Принципи соціально-педагогічної діяльності. Зміст соціально-педагогічної діяльності.

Діагностування соціальної вихованості та якості соціальних впливів на розвиток людини і суспільства, організація позитивного виховного впливу: *традиційного* (через сім'ю, мікросоціум), *стилізованого* (через вікову субкультуру), *інституціонального* (через виховні інституції), *міжособового* (через значимих осіб), *рефлексивного* (індивідуально пережитий, усвідомлений); їх взаємодія та координація. Нейтралізація негативного впливу цих факторів, корекція негативних впливів та їх наслідків. Управління процесом соціального виховання.

Структура мережі соціально-педагогічних служб України. Загальна характеристика систем: соціальної служби та організацій у справах неповнолітніх, соціальної служби у справах молоді та сім'ї. "Білі плями" мережі.

Технології соціально-педагогічної роботи. Особливості соціально-педагогічних методик діагностування, індивідуальної допомоги, навчання взаємодії, організації взаємодії тощо.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола.-К.,2002.-С.18-23, 80-115.

2. Соціальна педагогіка. Частина I. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько.-Х.:ХДАК, 1998.-С.32-36.
3. Селевко Г. Технологии социально-педагогической работы / Г.Селевко // Социальная педагогика. - 2003. - № 1. - С.55-66; №2. - С.37-53.

Додаткова

1. Гурьянова М.П. Опыт организации междисциплинарного социально-педагогического исследования / М.П.Гурьянова // Педагогика. - 2002. - №6. - С.3-8.
2. Ковчина І.М. Сучасне значення правовиховної роботи у професійній діяльності соціального педагога / І.М.Ковчина // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч. 1. - С.235-243.
3. Короткова Р.І. Інтерактивний театр як форма соціально- педагогічної роботи з молоддю / Р.І.Короткова // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - СІ 76-182.
4. Пономаренко О.В. Особливості соціально-педагогічної діяльності і модель особистості соціального педагога / О.В.Пономаренко // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.1. - С.221-228.
5. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога /Р.В.Овчарова. - М.: ТЦ "Сфера", 2001. - С.259-476..
6. Социальная педагогика: Курс лекций /Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С. 131-166.

Розділ II. Основи теорії соціалізації та напрями соціально-педагогічного формування особистості

Тема 2.1. Сучасні теорії соціального формування особистості

Взаємини понять "соціалізація" і "соціальне виховання". Взаємодія біологічних, психологічних, соціальних факторів та соціального виховання у процесі формування особистості. Відсутність багатофакторної теорії соціалізації особистості. Психоаналітична теорія З. Фрейда, психосоціальна Е. Еріксона та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки. Когнітивна теорія Ж. Піаже, теорія морального

розвитку Л.Кольберга та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки Теорія научіння, концепція діяльнісного підходу, теорія групового пристосування та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки.

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник / Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. -С 79-91.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999.-С17-27.
3. Эриксон З. Детство и общество /Э.Эриксон - СПб.:Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. - С.6-38.

Додаткова

1. Битинас Б. Процесс воспитания. Приобщение к ценностям /Б.Битинас. - М., 1995. - С.27-41.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. -С.43-60.
3. Социальная педагогика: Курс лекций /Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.69-84

Тема 2.2. Соціальне виховання як умова просоціальної реалізації особистості та профілактики асоціальності

Сутність соціального виховання, його специфіка щодо об'єкта, мети та методу. Поняття "соціальність". Духовність -міра соціальної досконалості соціальних суб'єктів. Двоєдине завдання соціального виховання стосовно соціуму та особи. Створення умов для соціального становлення і духовного розвитку соціальних суб'єктів та умов для їх (соціальності, духовності) реалізації в соціальній дійсності. Цінності - основа змісту соціального виховання, їх види та вплив на соціально-педагогічну практику.

Взаємодія мікро та макрофакторів у соціальному вихованні. Педагогізація середовища: активізація педагогічного потенціалу соціального середовища, нейтралізація деструктивного впливу факторів середовища. Соціально-педагогічна діяльність з особами, соціальними групами, інституціями з метою створення сприятливих соціальних умов соціо-духовного розвитку всіх соціальних суб'єктів.

Формування позиції особистості. Позиція особистості: поняття,

параметри. Зміст позиції особистості, механізм її формування. Соціально-педагогічні методи та форми формування просоціальної позиції особистості.

Поняття про соціальну реалізацію особистості. Види соціальної реалізації особистості ("Душа людини" Е. Фромм). Просоціальна реалізація особистості, умови її здійснення. Соціально-педагогічні методи і форма організації просоціальної реалізації особистості. Включення особистості у макро- та мікросередовище. Інтеграція виховних сил суспільства. Створення умов престижності духовного самовиховання в соціумі.

Протиріччя соціуму, їх вплив на становлення та реалізацію позиції особистості. Причини негативних соціальних явищ. Соціально-педагогічні засоби попередження та подолання їх негативних впливів на особистість.

Соціально-педагогічна діагностика особистості: сутність та особливості. Дослідження соціальної ситуації розвитку. Вивчення вихованості. Діагностика соціально-педагогічної занедбаності.

Література

Основна

1. Інтеграція вихователських сил // Соціальна педагогіка: теорія, методика, опыт дослідження. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989.-С.123-134.
2. Майор Ф. Виховання - сверхзадача людськості / Ф.Майор // Наука и жизнь. - 1990. - №4. - С. 16-18.
3. Мудрик А.В. Соціальна педагогіка: Учеб. посібник /А.В.Мудрик. - М.: «Академія», 1999.-СПб-157.
4. Фромм Э. Ім'ять или быть? / Э.Фромм. - К.: «Ніка-Центр», 1998. - С.251-310.
5. Фромм Э. Душа людини / Э.Фромм. - М.: Республіка, 1992. - С.14-108.
6. Фромм Э. Людина для себе / Э.Фромм. - Мінськ: Коллегиум, 1992. - С.84-115.
7. Швейцер А. Благоговення перед життям / А.Швейцер. М.: Прогрес, 1992.-С. 197-237.

Додаткова

1. Балтремус К.А. Актуальні аспекти формування педагогічного середовища /К.А.Балтремус //Шлях освіти. - 2002. - №3. - С.30-34.
2. Битинас Б. Процес виховання. Приобщення к цінностям /Б.Битинас. - М, 1995.-С. 17-26,42-53,61-65.
3. Малько А.О. Соціальне виховання інформаційного суспільства: текст

- /А.О.Малько // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб, наук.праць – К., 2002.- Кн.1.
4. Малько А.О. Тенденції розвитку соціального виховання в сучасному соціокультурному контексті: текст / А.О.Малько // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. Наук. Пр.- Кн.1.- К., 2003.
 5. Рижанова А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства / А.О.Рижанова // Там же.- Вип.9.- К., 2006.- С.16-22.
 6. Рижанова А.О. Актуалізація вітчизняного соціального виховання в контексті Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.»: Текст // Освіта, культура та мистецтво в длобу цивілізаційної глобалізації: Матеріали міжнар. Конф., 22-23 листопада 2007 р.- Х., ХДАК, 2007.- С.1001-104.
 7. Рижанова А.О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства: Текст / А.О.Рижанова // Наука і соціальні проблеми суспільства: Освіта, культура, духовність: Матер V Міжнародної наук.-практ. Конф., 20-21 травня 2008.- Х.: Харк.нац.пед.ун-т ім.Г.С.Сковороди, 2008.- С.91-100.
 8. Кравченко Л.В. Активна життєва позиція як показник соціально-духовної зрілості особистості / Л.В.Кравченко // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): Зб. наук, праць.-К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.1. –С. 51-77.
 9. Литовченко О.В. Єдність позашкільного закладу, сім'ї, школи і громадськості в соціальній адаптації дітей /О.В.Литовченко //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді) : Зб. Наук, праць. — К.. ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.185-191.
 10. Смолінська О. До питання про методику соціально-педагогічної роботи з населенням /О.Смолінська //Шлях освіти. - 2002. - Ч»1. -С. 14-18.
 11. Сухомлинська О.В. Що таке духовність сьогодні? /О.В.Сухомлинська //Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): Зб. наук, праць. - К.: Пед. думка, 2000. - КІІ.1.-С.7-10.
 12. Тодосійчук В.М. Виховання суспільної особистості в умовах особистісно-орієнтованої педагогіки /В.М.Тодосійчук // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С.62-67.
 13. Уайт Д. Цілі соціального виховання особистості / Д.Уайт // Філософська і соціологічна думка. - 1995. -№9-10. -С. 180-193.
 14. Филонов Г.И. Феномен гражданственности в структуре личностного

Тема 2.3. Соціальний захист прав людини та соціально-педагогічна допомога особистості в її середовищній адаптації

Соціальний захист людини умова соціального формування особистості. Декларація прав людини. Конвенція ООН про права дитини: характеристика основних виховних положень. Законодавчі акти України про соціальний захист населення: соціально-педагогічний аспект. Вітчизняна дитяча та молодіжна політика в Україні. Система соціального захисту дітей та дорослих в Україні. Функції, форми та засоби діяльності соціально-педагогічних закладів, як елементів цієї системи.

Соціальна допомога як засіб відтворення та покращання можливостей духовного розвитку тих, хто потребує допомоги, як засіб формування та реалізації духовності тих, хто допомагає. Види соціально-педагогічної допомоги.

Середовищна адаптація: поняття з позиції педагогічної психології та соціальної педагогіки. Соціально-педагогічна допомога особистості в її середовищній адаптації протягом життя. Методика адаптації к дійсності, переборювання конфліктів, становлення позитивних взаємин з оточенням, надбання комунікативних вмінь та навичок, методика навчання взаємодії.

Література

Основна

1. Конвенція ООН про права дитини . - К.: Право, 1995. - 32 с.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. - С.294-321.
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник/Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С. 184-200.
4. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общей ред. М.Л.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.85-101,192-211.
5. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.42-46.
6. Средовая адаптация и социальная поддержка в процессе воспитания // Социальная педагогика: теория, методика, опыт исследования. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989. - С.63-100.

Додаткова

1. Барсукова Т. Социально-педагогическое сопровождение детей "группы риска" и их семей /Т.Барсукова //Социальная педагогика. -2003.-№1.- С./0-73.
2. Женько І. Притулок радості і горя /І.Женько //Рідна школа. - 1997. - №10.-С.73.
3. Зверева І.Д. Соціально-педагогічний захист дитинства /І.Д.Зверева // Рідна школа. - 1994. - №3-4. - С. 18-20.
4. Зісельс Й. Соціальний захист у національних громадах України / Й.Зісельс // Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. - №3. -С.61-68
5. Кобзар Б. Адаптація дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків. До умов школи-інтернату /Б.Кобзар // Довіра і надія. - 1996. - №2. - С. 16-22.
6. Олиференко Л. Профілактика соціального сиротства: регіональна модель / Л.Олиференко // Социальная педагогика. - 2003.-№1.-С.66-70.
7. Права дитини: від витоків до сьогодення / Авт.-упоряд.: Г.М.Лактіонова та ін. - К.:Либідь, 2002. - 28 с.
8. Прітченко Т.Ф. Бездоглядні діти: захист і турбота /Т.Ф.Прітченко // Соціалізація особистості: Зб. наук, праць /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - Т.ХУІІ. - Вин.2. Пед. науки. - К.: Логос. - 2002. - С.63-69.
9. Шкляревський Ю. Соціальний захист: розвиток і перспективи /Ю.Шкляревський //Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. -№1-2.-С.23-30.

Тема 2.4. Соціально-педагогічна корекція та реабілітація

Поняття та ознаки соціальних відхилень. Види соціальних відхилень. Структура негативної девіації.

Загальне поняття про педагогічну корекцію: її сумність, призначення. Специфіка соціально-педагогічної корекції. Види корекційної роботи соціального педагога: зміна позиції особистості до себе, до соціального та природного оточення; зміна позиції ото'. 'еммо до індивіда, до групи, до себе, до природного середовища. Розширення сфери соціально-значущої діяльності для самоствердження, включення в систему гуманних колективних стосунків. Методика П. Г. Бельського. Використання гри в корекційній роботі. Мистецтво як засіб соціально-педагогічної корекції.

Сутність соціально-педагогічної реабілітації, основні її напрями та зміст. Організація соціального контролю. Організація

соціальної підтримки. Допомога в подоланні внутрішньоособового конфлікту. Відновлення позитивних взаємин з соціальним середовищем. Планування реабілітаційної діяльності. Особливості реабілітації після подолання різних видів соціальних відхилень.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.62-69. 110-115.
2. Битинас Б. Процесс воспитания. Приобщение к ценностям /Б.Битинас. М., 1995.-С.57-60.
3. Блынская Л. Социальная реабилитация детей и подростков трудовой деятельностью / Л.Блынская // Социальная педагогика. - 2003.- №1.-С.66-70.
4. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. - С.357-379.
5. Ивашенко Г.М. Социальная реабилитация детей и подростков в специальных учреждениях /Г.М.Ивашенко. -+ М., 1996. - 97 с.
6. Канішевська Л.В. Інтелектуалізація дозвілля дітей-сиріт – важлива умова їх соціально-педагогічної реабілітації /Л.В.Канішевська //Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С.32-36.
7. Кашенко В.П. Педагогическая коррекция /В.П.Кашенко. - М.: Просвещение, 1994. -223 с.
8. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. С. 163-175.
9. Проблемы социальной реабилитации участников войны в Афганистане (1979-1989). - М., 1993. - 139 с.
10. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.212-341.
11. Соціальна реабілітація неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі, у соціальних службах для молоді. - К.: А.Л.Д., 1995.-49с.
12. Тищенко Е. Социально-педагогическая составляющая реабилитации осужденных /Е.Тищенко //Социальная педагогика. - 2003.-№1.-С.73-77.

Додаткова

1. Беляева Л.И. Зарождение и развитие отечественной школы перевоспитания неблагополучных детей /Л.И.Беляева // Педагогика. -

2002. - №6. - С.78-84.
2. Бовть О. Організація корекційної роботи з агресивними дітьми / О.Бовть // Поч. школа. - 1997. - №7. - С.25-32.
 3. Богуш А.М. Корекційно-педагогічна робота з дітьми, котрі мають відхилення у розвитку / А.М.Богуш // Педагогіка і психологія. - №1. - С.120-125.
 4. Кудрявцев В. Соціальніє відхилення /В.Кудрявцев. - М., 1989. - 363 с.
 5. Кузьменко Л.В. До питання про соціально-педагогічну реабілітацію вихованців шкіл-інтернатів /Л.В.Кузьменко //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.1.-С.286-290.
 6. Мірошніченко С.А. Проблеми розуміння емоційних розладів у підлітків у корекційній соціально-педагогічній роботі / С.А.Мірошніченко // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.12-18.
 7. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Метод. посібник /В.М.Оржеховська. - К.:ІСДО, 1995. -260с.
 8. Оржеховська В.М. Психолого-педагогічні основи діагностики правопорушень та прийомів виховної корекції. - К., 1994. - 128 с.
 9. Соціально-педагогічні та медико-психологічні заходи протидії вживанню наркогенних засобів неповнолітніми та молоддю. - Вип.2. - К.: Л.Л.Д.. 1995. - 100 с.
 10. Шарапова О. Загально-педагогічні та спеціальні методи вивчення і корекції відхилень поведінки молодших школярів / О.Шарапова // Проблеми педагогічних технологій: 36. наук, праць. - Луцьк: ВДУ, 2002.-Вип. А-С. 198-207.

Розділ III. Наукові дослідження проблем соціальної педагогіки.

Тема 3.1. Поняття соціально-педагогічного дослідження, його різновиди і функції.

Специфіка соціального дослідження, його основні ознаки. Сутність соціального факту як основи соціально-педагогічного знання. Різновиди соціальних фактів, як гносеологічних елементи педагогічних та соціально-педагогічних процесів. Поняття статистичного закону і статистичного факту.

Поняття об'єкта та предмета соціальних наук. Методологічні засади емпіричного соціального дослідження. Основні принципи соціального дослідження. Основні види соціально-

педагогічних їх досліджень та критерії їх класифікації. Теоретико-прикладні і прикладні дослідження. Розвідувальні, описові, аналітико-експериментальні й експериментально-практичні етапи дослідження. Функції соціально-педагогічних досліджень в системі соціального виховання.

Література

Основна

1. Докторов Б.З. Типология методических исследований / Б.З.Докторов // Социологические исследования 1989, №1, С. 93–98
2. Ермаков В. В. Повторные исследования в прикладной социологии В.В.Ермаков и др.// Социол. Исследования. – 1982, №1.
3. Капитонов Э. А. Социология 20 века. / Э.А.Капитонов – Ростов-на-Дону, Феникс, 1996. – С. 11-38.
4. Логика социологического исследования. – М.: Наука. – С. 29-44.
5. Махов А.С. Социальный факт и его роль в познании / А.С.Махов, Л.Е.Серебряков // Философия науки. –1973. № 6, С. 26–33
6. Попова І.М. Соціологія, Пропедевтичний курс. / І.М.Попова – К.: Тандем,1996. – С. 7-37.
7. Рабочая книга социолога. – М.: Наука. 1983, С.37–44.
8. Швырев В. С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании. / В.С.Швырев – М.: Наука, 1978. – С. 23-96.
9. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования.Описание, объяснение, понимание социальной реальности./ В.А.Ядов.- М.:”Добросвет”,1999.-С. 14-68.

Додаткова

1. Васильев Г.Г. Роль конкретно–социологических исследований в научном управлении социальными процессами./Г.Г.Васильев –М.: МГУ, 1981. –128С.
2. Иванов В.Н. Социология сегодня. Опыт и проблемы социологических исследований. /В.Н.Иванов – М.: Наука, 1989, гл. 1.
3. Котлер Филип. Основы маркетинга. –М.: Прогресс. С 5–43.
4. Лапаева В.В. Конкретно–социологические исследования в праве. –М.: Юридическая литература. 1987. –144 С.
5. Мерзон Л.С. Проблема научного факта. –Л.: 1972
6. Михайлов С. Эмпирическое социологическое исследование. – М.: Прогресс, 1975, С.5-32.
7. Соціологія: Курс лекцій (В. М. Піча та ін.) – К.: Заповіт, 1996. – С. 306-312.
8. Ядов В.А. Социологическое исследование. / В.А.Ядов – М: Наука, 1987, С. 11–18.

9. Ядов В. А. Методологическое обоснование повторных и сравнительных исследований // Соц. исслед. 1985, №1. – С. 17-25.
10. Ядов В.А. Об установлении фактов в конкретно в конкретно–социологическом исследовании // Философские науки. –1966.–№ 5, С. 28–38
11. Здравомыслов А.Г. Методология и процедура социологических исследований. –М: Мысль. 1969. –205С.
12. Экспертные оценки в социологических исследованиях. –К.: Наукова думка, 1990, С.11–32.

Тема 3.2. Логіка соціального дослідження, його структура, особливості підготовки та проведення.

Логічна структура конкретного соціального дослідження. Поняття теоретичного й емпіричного рівнів наукових знань, критерії і підходи їх розмежування. Головна роль теорії в соціальному дослідженні. Методологічні функції теорії.

Поняття про метод, техніку, процедуру і методику в соціально-педагогічному дослідженні. Співвідношення між загальнонауковими і специфічними методами в соціально-педагогічному дослідженні.

Поняття програми соціологічного дослідження як наукового документу, її призначення. Структура програми соціологічного дослідження. Залежність змісту і структури програми від проблемної ситуації та загальної мети дослідження. Методологічний розділ програми соціологічного дослідження і його основні елементи. Процедурний розділ програми і його елементи. Шкалування та методи вимірювання в соціальному дослідженні. Методи збору емпіричної інформації, їх інструментарій. Програмні вимоги до вибірки. Варіанти основних процедур збору й аналізу вихідних даних.

Література ***Основна***

1. Андреев И.Д. Методологические основы познания социальных явлений. –М.: Высшая школа, 1977. –328 С.
2. Батыгин Г.С. Обоснование научного вывода в прикладной социологии. –М. Наука, 1986, С.60 –132.
3. Гурко Е.Н. Эмпирическое и теоретическое в социологическом исследовании. Минск, 1985, С. 11–42.
4. Кабыща А. Б. Некоторые методологические вопросы

- операціоналізації понять в соціології. / А.Б.Кабыща //Вопр. філософії.1978, №2.
5. Логика социологического исследования./ ИСИ АН СССР. –М.: Наука, 1987.–177 С.
 6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / Н.В.Паніна. – К.: Наукова думка, 1996. – С. 149-163.
 7. Рабочая книга социолога. – М: Наука, 1983, С.34–43.
 8. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Конспект. Вип.5. / Н.Черниш. - Львів.1996.С.5-26
 9. Швырев В. С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании / В.С.Швырев. – М.: Наука, 1978. – С. 23-96.
 10. Штофф В.А. Проблемы методологии научного познания. М.: 1978.
 11. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А.Ядов.- М.:Добросвет, Кн.дом “Университет”,1998.-131-192. с.

Додаткова

1. Бережнова Е.В. Фундаментальное и прикладное в педагогических исследованиях / Е.В.Бережнова // Педагогика.–2001.–№4.–С.3–7.
2. Попова І.М. Соціологія: пропедевтичний курс / І.М.Попова. – К.: Тандем, 1996. – С. 155-161.
3. Процесс социального исследования.- М.:Прогресс,1975.–С.149-235.
4. Рущенко И.П. Латентные социальные процессы: теоретические и практические аспекты исследований наркомании / И.П.Рущенко // Социол.исслед.-1999.-№10.-С.74-85.
5. Смирнова Е.Э. и др. Социальная норма и возможность ее измерения / Е.Э.Смирнова // Социол. исслед.-1999.-№1.-С.97-102.
6. Филонов Г.Н. Воспитательный процесс: методология и специфика исследований / Г.Н.Филонов // Педагогика.–2000.–№8.–С.11–17.
7. Ядов В.А. Квантификация социальных явлений / В.А.Ядов // Социол. исслед.-1987.-№2.-С.92-102.

Тема 3.3. Система методів в соціально-педагогічному дослідженні

Загальна система методів педагогічного та соціально-педагогічного досліджень: методи визначення проблем соціального виховання, об'єкта та предмета дослідження, методи логічного аналізу. Методи перевірки гіпотез (спостереження, аналіз документів, опитування та їх різновиди).

Поняття методу опитування в соціальних науках. Переваги і недоліки методу опитування, умови доцільності його застосування в дослідженні проблем соціального виховання. Види і різновиди

опитувань. Особливості анкетування, інтерв'ю та експертного опитування як методів збору емпіричної інформації. Різновиди інструментарію різновидів опитування та методика його розробки. Загальна характеристика соціометричних методів як засобів вимірювання соціально-психологічних властивостей членів колективу, структури взаємовідносин у групі.

Поняття спостереження в наукових дослідженнях як метод збору об'єктивної соціальної інформації. Сутність і специфіка методу спостереження в соціальному дослідженні. Переваги і недоліки спостереження. Різновиди соціально-педагогічних спостережень та їх інструментарій. Досвід використання методу спостереження для дослідження проблем соціального виховання.

Основні типи аналізу документів у соціально-педагогічному дослідженні: традиційний (класичний) і формалізований (кількісний). Види традиційного аналізу: зовнішній аналіз, внутрішній аналіз, їх процедури. Сутність і методологічні проблеми формалізованих методів аналізу документації. Види формалізованого аналізу: контент-аналіз, статистичний аналіз. Методика статистичного аналізу соціально-педагогічної документації.

Експеримент як метод перевірки пояснювальних гіпотез, види соціальних та соціально-педагогічних експериментів. Теоретичні методи в соціально-педагогічних дослідженнях. Методологічні проблеми експерименту в соціальних науках. Специфічні особливості експерименту в умовах соціального виховання. Можливості експерименту в збагаченні соціально-педагогічної теорії і практики.

Література

Основна

1. Кемпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. /пер. с англ./. -М.: Прогресс, 1980.
2. Куприян А.П. Проблемы эксперимента в системе общественной практики. -М.: Наука, 1981, с 168.
3. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 2. -М.: Наука, 1990, с.190-222.
4. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 2. Организационно-методические проблемы опроса. Анализ документов, наблюдение, эксперимент /Отв. ред. В.Г. Андреевков, О.М. Маслова. -М.: Наука, 1990, Раздел IV.

5. Михайлов С. Эмпирическое социологическое исследование. –М.: Прогресс, 1975, Гл. 3
6. Михеев В.И. Методика получения и обработки экспериментальных данных в психолого-педагогических исследованиях. –М.: 1986, С.83.
7. Петров Э.П. Метод наблюдения в социологических исследованиях // Социол. исслед. 1974, № 2. С. 125–135.
8. Процесс социального исследования. –М.: Прогресс, 1975. С. 323–347.
9. Рабочая книга социолога. –М.: Наука, 1983, Гл.1–2.
10. Хатуров А.Л. Социальный эксперимент: логико-методологические и социальные проблемы. - Ростов /Дон, 1989, С. 151.
11. Чернов А.П. Мысленный эксперимент. -М., 1979.
12. Ядов В.А. Социологическое исследование. –М.: Наука, 1987, С. 72–110.

Додаткова література.

1. Воронов Ю.П. методы сбора информации в социологическом исследовании. –М., 1974
2. Кравков С.В. Самонаблюдение. Новые идеи в психологии. –М., 1922.
3. Методы сбора данных: анализ документов, наблюдений, экспериментов /Сб. статей. –М.: ИСИ АН СССР, 1985. –187 С.
4. Пэнто Р., Гравитс М. Методы социальных наук /пер. с фран./ М.: Прогресс, 1972.
5. «47 пятниц». Вып 5 //Информ. бюлл. ИКСИ АН СССР и ССА. –М.. 1969 № 1

Тема 3.4. Методи обробки та аналізу даних соціального дослідження.

Техніка підготовки первинних емпіричних даних до обробки. Первинна і вторинна обробка. Редагування масиву даних, засоби його шифровки і кодування. Загальні принципи статистичного угруповання первинних даних. Ряди розподілу, форми їх подання. Типи і види статистичних таблиць. Графічна інтепретація рядів розподілу.

Логіка використання математико-статистичних методів у процесі обробки даних статистичних таблиць. Узагальнені характеристики рядів розподілу. Первинна і вторинна обробка. Показники кореляційного зв'язку дихотомічних перемінних (розподілів). Методика кореляційного аналізу в метричних і

якісних типах шкал. Методи багатомірної класифікації. Кластерний аналіз. Дисперсійний та факторний аналіз. Техніка вербального опису в соціально-педагогічному дослідженні.

Методи прогнозування в соціально-педагогічних дослідженнях. Вибір оптимального варіанта прогнозу у відношенні до конкретної проблемної ситуації. Основні етапи побудови моделі досліджуваного явища. Діагностика і можливості побудови довгострокових прогнозів.

Логічна процедура обґрунтування практичних рекомендацій у соціальних дослідженнях. Основні вимоги до них. Форми впровадження результатів соціально-педагогічного дослідження.

Література

Основна

1. Анализ социологической информации с применением ЭВМ /Под. ред. В.И. Молчанова. Ч.1 -М., 1973. Ч.2. -М.,1976.
2. Галант Г.Н. Паниотто В.И. Обработка социологической информации на программируемом микрокалькуляторе //Социолог. исслед. 1981. № 1. с. 166-177.
3. Докторов Б.З. О надежности измерения в социологическом исследовании. -Л.: Наука, 1979. -127 с.
4. Ильин В.П. Вычислительная техника. - Новосибирск, 1991, с. 3-18; 63-80.
5. Как провести социологическое исследование. -М.: Политиздат, с. 142-150.
6. Методика и техника статистической обработки первичной социологической информации. -М., 1968. -327 с.
7. Паниотто В.И. Качество социологической информации / Методы оценки и процедуры обеспечения. -К.: Наук. думка, 1986 -207 с.
8. Применение математических методов и ЭВМ в социологическом исследовании /Сб. ст. -М.: ИСИ АН СССР, 1982 -197 с.
9. Процесс социального исследования. -М.: Прогресс, 1975. С. 492-505.
10. Рабочая книга социолога. -М.: Наука, 1983. С. 480-500.
11. Репин С.В., Шеин С.А. Математические методы обработки статистической информации с помощью ЭВМ: Пособие для

исследователей гуманит. спец. МН.: Университетское: 1990-128 с.

12. Саганенко Г.И. Надежность результатов социологического исследования. -Л.: Наука , 1983. -187 с.
13. Социологическая информация в ЭВМ. -Ленинград, 1983, с. 3-14; 75-112.
14. Социологическое исследование: методы, методика, математика и статистика. Словарь-справочник. - М.: Наука, 1991. С. 20-22, 123-126.194-199, 210, 217-218.

Додаткова

1. Волович В.И. Надежность информации в социологическом исследовании: проблемы методологии и методики. -К.: Наук. думка., 1974. -135 с.
2. Жабокий М.И. Надежность социологических измерений //Социолог. исследов. 1982, № 2, С. 176-184.
3. Ильин В.П. Вычислительная техника. - Новосибирск, 1991. С. 3-14, 63-80.
4. Коган В.З. Обеспечение достоверности информации на стадии подготовки анкет к обработке ЭВМ //Социолог. исследов. 1978. № 2.
5. Опыт сбора, обработки и анализа социальной информации и некоторые вопросы координации социологического исследования -М.: ССА, 1975.
6. Саганенко Г.И. Социологическая информация: статистическая оценка исходных данных социологического исследования. -Л.: Наука, 1979. 142 с.
7. Татарова Г.Г. Щепкин В.В. методика обработки данных в бюджете времени /подсистема "Бюджет" системы "Социолог"/ Версия1. М.: ИСИ АН СССР, 1989. -80 с.
8. Толстова Ю.Н. Обеспечение однородных исходных данных в процессе применения математических методов // социолог. исслед. 1986. № 3 С. 149-154.
9. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. 2-е издание перераб. и доп. М.: Финансы и статистика, 1990. - 220 с.
10. Цыба В.Т. Математико-статистические основы социологических исследований. -М.: Финансы и статистика, 1981. -255с.

Розділ ІУ. Соціальне середовище як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Тема 4.1. Сім'я як суб'єкт соціального виховання дітей і молоді

Родина як основний об'єкт уваги народної педагогіки при визначенні чинників формування особистості. Народна педагогіка про функції сім'ї та її роль у розвитку дитини. Народні погляди на роль виховання у формуванні особистості.

Загальне поняття про народну педагогіку і етнопедagogіку, їх специфічні риси. Складові частини народної педагогіки: батьківська педагогіка, українська деонтологія, козацька педагогіка, етнодидактика. Предмет української етнопедagogіки як науки. Вітчизняна етнопедagogіка і сучасна педагогічна теорія та практика. Використання і розвиток ідей народної педагогіки видатними педагогами і діячами культури. Висвітлення проблем української етнопедagogіки в педагогічній та соціально-педагогічній літературі.

Виховний ідеал українського народу.. Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання в сім'ї. Стилі виховання дітей в українській родині. Релігійність в українській виховній традиції. Психологічні аспекти етнопедagogіки. Трудове виховання – основа української народної педагогіки. Етапи трудового виховання (вступний, помічний і основний або завершальний), їх характеристика. Компоненти трудового виховання як педагогічного процесу: мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми. Традиційні морально-естетичні норми українського народу.. Процес, методи і засоби морального виховання в українській етнопедagogіці. Етнопедagogічні особливості процесу естетичного виховання як педагогічної системи, її зміст, методи, засоби і форми. Народна педагогіка про фізичне виховання і його основні завдання.

Етнодидактика та її структура. Поняття про принципи етнодидактики. Методологічні та методичні засади української етнодидактики. Закономірності та принципи виховання за традиціями української народної педагогіки. Українська етнопедagogіка і сучасність.

Література

Основна

1. Ашурко Ю. Педагогічна культура матері– запорука успішного виховання дітей. Факти, проблеми, роздуми // Рідна школа.–1998.– №6.–С.65–68.
2. Ашурко Ю. Який батько– такий син. До проблеми родинного виховання // Рідна школа.–1999.–№7–8.–С.65–66.

3. Болбас В.С. О понятиях и терминах этнопедагогике // Педагогика.– 2001.–№1.–С.41–44.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал.-Полтава: Полтав. вісник, 1994.-191 с.*
5. Вишневський О. Віра і релігія в контексті завдань сучасного українського виховання // Рідна школа.–1999.–№3.–С.3–8., №4.– С.3–7.
6. Вишневський О. Метод і чинники сучасного українського виховання.- Дрогобич: Рідна школа, 1996.- 21 с.
7. Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учеб. для студ.сред. и высш. пед. учеб. заведений.-2-е изд.,испр. и доп.- М.:Издательский центр “Академия”, 2000.-176 с.
8. Горленко В.Ф.,Наулко В.І. Народні знання і світоглядні уявлення українців //Рад.школа.–1991.–С.29–38.
9. Грива О. Цінності сім’ї та сімейного виховання у різних спільнотах // Рідна школа.–1998.–№9.–С.26–29.
10. Духнович О. Народна педагогіка (Фрагменти) // Твори / Упоряд. О.М.Рудловчак.- Ужгород: Карпати, 1993.- 250 с.
11. Іщенко Б.П. Українська етнопедагогіка: Тези лекцій /Б.П.Іщенко.- Харків, ХДАК, 1997.-С.3-16.
12. Кравець О.М. Сімейний побут і звичаї українського народу: Історіографічний нарис.–К.,1966.
13. Кукушин В.С. Этнопедагогика и этнопсихология / В.С. Кукушин, Л.Д. Столяренко.-Ростов н/Д.: Феникс, 2000.-448 с.-(Учеб., учеб. пособия).
14. Макаренко А.С. О воспитании в семье.–М.:Учпедгиз,1955.–320 с.
15. Підласий І. Реалії сучасного українського виховання // Рідна школа.– 1999.–№12.–С.3–12; 2000.-№2.-С.3-17; №4.-С.6-13.
16. Руденко І, Губко О., Ковальчук О. Козацька педагогіка // Гарт.- 1992.- 16 травня.
17. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка.- К., 1997.- 232 с.
18. Струманський В. Педагогіка народно-побутового життя української людності // Рідна школа.–1996.–№9.–С.31–50.
19. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка .-К.,1978.
20. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка: Навчально-методичний посібник.- Львів, 2002.- 159 с.

Додаткова

1. Батурина Г.И. Нравственное воспитание школьников на народных традициях / Г.И.Батурина, К.Л.Листова, Г.Ф.Суворова.- М.: Нар.образование, 2002.-112 с.,ил.
2. Концепція національного виховання //Освіта.–1994.–26 жовтня.
3. Коротєєва В. Науково-педагогічні основи вивчення української народної педагогіки у ВУЗі (в 3–х частинах).–Миколаїв, 1994.

4. Струманський В.П. Структурний зміст виховного середовища української етнопедагогіки // Рідна школа.-2000.-№4.-С.13-15.
5. Вишневецький О. Сучасне українське виховання.-Львів,1996.
6. Волков Г.Н. Народная педагогика. Программа спецкурса и методические материалы.- М.: Изд-во УРАО, 1999.
7. Голобородько Є.П. Основні напрями і чинники сімейного виховання // Збірник наукових праць: Педагогічні науки (Вип.11) .-Херсон:МО України, ХДП,1998. С.18–21.
8. Горболіс Л. Народнопедагогічні основи виховання джур (за повістю А.Кашенка “З Дніпра за Дунай” // Рідна школа.– 1998.–№6.–С.9–12.
9. Григорук А. Традиції та ідеали народної педагогіки в Україні //Писанка.– 1994. Ч.2.–С.26–28.
10. Дитячий фольклор.-К.,1986.-407 с.
11. Журба К. Духовні інтереси та ідеали сучасної української сім'ї // Рідна школа.–1998.–№4.–С.24–25.
12. Завидівська Н. Формування потреби здорового способу життя // Рідна школа.- 2001.- №10.- С.54-55.
13. Козовська І.М. Закони і закономірності дидактики // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Зб.наук.праць до 10-річчя АПН України.- Ч.2.-Харків: ОВС, 2002.- С.348-358.
14. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учеб.- М.: Академия, 1999.-231 с.*-(Вышш. образование).
15. Мазур П. Родинне трудове виховання // Рідна школа.- 2000.- №6.- С.21-23.
16. Народная педагогика беларусау / Конан У.М., Болбас В.С., Ляута П.І. і інш.- Минск, 1996.
17. Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство.- К.: “Знання” України, 1991.- 48 с.
18. Струманський В.П. На засадах ідеалів народу // Рідна школа.–1994.–№10.– С.26–27.
19. Христова Е.Л. Об уточнении понятийного аппарата этнопедагогике // Сов.педагогика.- 1989.- №7.
20. Якубов З.О. Педагогическая мысль народа // Народное образование, 1995, №2

Тема 4.2. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Місце і роль сім'ї в соціальному вихованні людини та суспільства. Сучасні тенденції розвитку сім'ї, їх вплив на соціальне формування та розвиток дітей і дорослих. Особливості духовного впливу сім'ї в залежності від її типу та стилю сімейних стосунків на різних вікових етапах розвитку особистості.

Протиріччя між сімейним та соціальним вихованням. Соціально-педагогічні шляхи подолання протиріччя. Напрями соціально-

педагогічної роботи з сім'єю. Допомога в зміцненні, розвитку та гармонізації внутрішньосімейних стосунків, розширення зв'язків з соціальним оточенням. Соціальний захист сім'ї та її членів. Активізація педагогічної функції сім'ї: педагогічна освіта, допомога у вихованні дітей, онуків тощо; нейтралізація негативного впливу сімейного середовища. Соціально-педагогічні напрями роботи з сім'ями "соціального ризику".

Фактори ефективності соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Здійснення соціальної політики на підвищення ролі та відповідальності родини у соціальному вихованні. Організація громадськості задля впливу на формування державної політики стосовно зміцнення сім'ї, підвищення ефективності родинного виховання.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.33-41.
2. Василькова Ю.В. Соціальна педагогіка: Курс лекцій / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. - С.270-293, 322-342..
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка/Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С.222-243.
4. Мудрик А.В. Соціальна педагогіка: Учеб. Пособие / А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.86-92.
5. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій / Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.46-48.

Додаткова

1. Алексеєнко Т.Ф. Формування компетентності молоді сім'ї у вихованні дитини та подоланні конфліктів / Т.Ф.Алексеєнко // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.192-197.
2. Батищева Г.О. Робота соціальних служб для молоді з молодією сім'єю /Г.О.Батищева, З.Г.Зайцева. - К., 1990. - 98 с
3. Гончарова-Горяньська М.В. Духовне виховання дітей дошкільного віку в сім'ї / М.В.Гончарова-Горяньська //Морально-духовним розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: Пед. думка,

2000. - Кн. 1. - С.306-309.
4. Докукіна О.М. Моральне виховання молодших школярів у сфері сімейного дозвілля / О.М.Докукіна // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРаІнсайт, 2001. - Кн.1. - С. 198-202.
 5. Лодкіна Т. Диагностика личности ребенка й его семьи в работе семейного социального педагога / Т.Лодкіна // Социальная педагогика. - 2003. - №2. - С. 53-60.
 6. Лодкіна Т. Социальный педагог приходит в семью / Т.Лодкіна // Воспитание школьников. - 1996. - №5. - с.25-29.
 7. Олиференко Л. Приемная семья - институт защиты детства / Л.Олиференко // Социальная педагогика. - 2003. - №2. - С.77-89.
 8. Паскаль О.В. Використання особистісно орієнтованих технологій в практиці роботи соціального педагога з кризовими та соціально-небезпечними сім'ями / О.В.Паскаль // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.2. - С.68-72.
 9. Радчук Г. Тоталітарна свідомість і сімейне виховання / Г.Радчук // Соціальна політика і соціальна робота. - 1999. - №2.
 10. Ткачук Л.В. До питання проблем дитини у сім'ї / Л.В.Ткачук // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-ирахт. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.52-57.
 11. Трубавіна І.М. Підготовка соціальних працівників до супроводу дитячих будинків сімейного типу (методичні матеріали) / І.М.Трубавіна. - К., 2002. -91с.
 12. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: Навч.посібник- / І.М.Трубавіна. - К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.

Тема 4.3. Виховні установи як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічного впливу

Система державних виховних установ, її зв'язок з сім'єю та мікросоціумом.

Дошкільні заклади: типи, характеристика їх ролі у соціальному вихованні. Взаємовплив дошкільних закладів та родин. Соціально-педагогічне удосконалення діяльності дошкільних закладів як відкритих виховних систем. Дошкільний виховний центр мікрорайону як форма інтеграції виховних зусиль сім'ї, мікросоціуму, виховних,

соціокультурних установ. Сучасні моделі та форми роботи, мслз-ead вдома, сімейні дошкільні групи прогулянкові, міні-школи, студії естетичного розвитку, спортивні та інші групи; центр соціалізації від 0 до 4 тощо, їх вплив на соціальне виховання дітей. Соціально-педагогічна робота з дітьми дошкільного віку. Зміст, напрями, методи, форми.

Назачально-виховні заклади. Початкова та середня школи: різноманіття їх типів. Роль школи у соціалізації людини. Позитивний та негативний вплив традиційної школи; сучасні моделі ніколи як відкритої виховної системи.

Соціально-педагогічна робота в школі: завдання, зміст, форми. Створення виховного середовища: створення іміджу (внутрішнього, зовнішнього) закладу, захист прав дитини, допомога в адаптації; організація умов для самореалізації; корекція та реабілітація в умовах школи. Особливості роботи соціального педагога з школярами (різних вікових категорій), вчителями, батьками, радою школи, спонсорами тощо. Соціальний педагог в системі взаємодії школи, сім'ї, соціальних центрів, медичних, культурно-дозвілльсвих, інших закладів та установ мікрорайону. Досвід організації соціально-педагогічної діяльності у школах України, країнах СНД.

Роль вищих навчальних закладів у соціальному формуванні особистості. Характеристика їх впливів в залежності від типу та виду. Соціальний захист прав молоді, допомога в адаптації, організація умов для саморсшізації, корекція та реабілітація в умовах вищого навчального закладу - основний зміст вузівської соціально-педагогічної діяльності. Специфіка роботи соціального педагога у вищому навчальному закладі.

Позашкільні заклади: їх типи та характеристика впливу на соціальне виховання особистості, груп дітей. Позашкільна робота в Україні (концепція). Зв'язок позашкільних закладів з іншими елементами соціального виховання. Соціальний педагог як організатор та керівник позашкільної виховної роботи в мікрорайоні. Зв'язок з родиною, громадськістю, навчально-виховними установами, соціокультурною сферою.

Заклади соціального захисту та виховання безпритульних та дітей, що залишилися без піклування батьків: характеристика їх типів та видів, особливості їх впливу на соціальне формування особистості. Сучасні тенденції перебудови діяльності дитячих будинків та інтернатів Центри захисту дитинства та соціальної реабілітації як заклади нового типу.

Особливості роботи соціального педагога у навчально-виховних установах інтернатного типу. Організація самоврядування як обов'язкове завдання у вихованні активної соціальної позиції вихованців. Створення умов для розширення позитивного соціального досвіду дітей. Організація допомоги та контролю громадськості тощо.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Камська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К.,2002. - С.116-122, 146-154.
2. Василенко О.М. Соціально-педагогічна діяльність у закладах світи /О.М.Василенко, А.О.Малько. - Х.: Крок, 2003. - 53 с.
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С.97-125.
4. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. -М.: «Академия», 1999. - С. 104-107.
5. Никитина Л.Е. Диагностирование социально-педагогической деятельности учреждений дополнительного образования детей: Метод, пособие /Л.Е. Никитина, С.В.Тетерский. - М, 1998. - 52 с.
6. Рижанова А.О. Соціальне виховання у вітчизняній системі освіти інформаційної доби: Текст / А.О.Рижанова // Вісник ХДАК: Зб. Наук. Праць.- Вип.21.- Х.: ХДАК, 2007.- С.211-218.
7. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій /Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.48-49.

Додаткова

1. Березина В. Социальный педагог в школе / В.Березина Г. Ерошенко // Воспитание школьников. - 1994. - №2. - С.2-5.
2. Бозиев Р.С. ВУЗ как воспитательное пространство / Р.С.Бозиев // Педагогика. - 2002. - №7. - С.52-71.
3. Болтівець С. Соціально-педагогічний патронаж: нова суспільна місія дитячого садка/С.Болтівець //Дошкільне виховання. - 1999. - №4. - С.5-6.
4. Боталова Н. Функции школьного социального педагога / Н.Боталова // Социальная педагогика. - 2003. -№1. -С.87-91.
5. Галагузова М.А. Кто защитит права ребенка в школе? / М.А.Галагузова // Педагогика. - 1994. -№5. - С.41-44.
6. Завитаева О. Чем занимается социальный педагог в школе? / О.Завитаева // Социальная педагогика. -2003. -№1. -С.91-93.

7. Кулінченко О.С. Соціально-педагогічні засади самоврядування та самоуправління в діяльності студентських організацій /О.С.Кулінченко //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.268-275.
8. Литовченко О.В. Соціальна адаптація дітей в умовах позашкільного закладу як соціально-педагогічна проблема / О.В.Литовченко // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - Ктг'Пед. думка, 2000. - Кн.1.-С.86-93.
9. Маанди Н. Школа моей мечты /Н.Маанди //Нар. образ. - 1995. - №3.- С.48-58.
10. Сотник Л.М. Специфіка учнівського самоуправління в дитячому будинку змішаного типу /Л.М.Сотник //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРалнсайт,2001.- Кн.1.-С.311-317.
11. Чернецька Ю.І. Особливості соціально-педагогічної роботи з учнями шкіл-інтернатів / Ю.І.Чернецька // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р.-К., 2002.-4.2.-С.95-101.
12. Шинкаренко Н.Ф. "Открытая школа" и социалько-педагогическая работа с детьми /Н.Ф.Шинкаренко //Педагогика. - 1994. - №1. - С.35-39.

Тема 4.5. Культурно-дозвіллева діяльність як чинник соціального виховання

Культурно-дозвіллепа діяльність, її сутність та види. Культурно-дозвіллепа діяльність як засіб соціального виховання, превенції асоціальної поведінки, корекції асоціальності та реабілітації особи. Основні компоненти культурно-дозвіллевої діяльності, її особливості та умови організації в різних видах та напрямках соціального виховання.

Соціальний педагог як організатор та керівник культурно-дозвіллевої діяльності з метою позитивного соціального розвитку та реалізації особистості, групи, гармонізації соціуму.

Література

Основна

1. Андреева Н.Н. Формирование культурных ценностей молодёжи в сфере досуга /Н.Н.Андреева. - Минск, 1989. - 128 с.
2. Ерошенков И.Н. Культурно-досуговая деятельность в современных условиях /И.Н.Ерошенков. - М.: МГИК, 1994. - 43 с.
3. Киселева Т.Г. Социальный педагог в культурно-досуговой сфере /Т.Г.Киселева, Н.Д.Красильникова. - М., 1991. - 187 с.

Додаткова

1. Борисенков В.П. Острова надежды /В.П.Борисенков, Ю.У.Фохт-Бабушкин // Педагогика. - 1999. - №5. - С.67-71.
2. Мартова С.Г. Інноваційна діяльність Київського палацу дітей та юнацтва: пріоритетні ідеї розвитку / С.Г.Мартова // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн.2. - С. 102-106.
3. Пішун С.Г. Методологічні основи реалізації виховного потенціалу дозволяючи молоді /С.Г.Пішун // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001.- Кн.1.-С.153-157.
4. Пішун С.Г. Шляхи удосконалення діяльності закладів культурно-дозвілєвої сфери по формуванню художньо-естетичної культури особистості / С.Г.Пішун // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн.2.-С.97-102.
5. Тюска В.Б. Аспекти громадянського виховання у підліткових клубах / В.Б.Тюска // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С. 106-114.
6. Чернишова Г.Ф. Особливості організації виховного процесу в літньому дитячому оздоровчому центрі / Г.Ф.Чернишова // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.1. -С.329-333.

Тема 4.6. Об'єднання як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Об'єднання: сутність, значення для соціокультурного розвитку соціуму і людини, види. Об'єднання як фактор соціального формування: їх функції, особливості впливу на особу в різних вікових групах.

Особливості спільнот однолітків в підлітково-молодіжному

віці, що виявляються в субкультурі (норми, стиль поведінки, особливості дозвілля, мода, естетичні пристрасті, жаргон тощо). Роль і можливості соціального педагога в організації та діяльності різних підлітково-молодіжних об'єднань: формальних, неформальних груп, об'єднань соціальної ініціативи (політичні, екологічні, культурні, дитячого милосердя . . .), нетрадиційних груп (фанати), самодіяльних об'єднань з інтересів (авторська пісня, збереження здоров'я, самопізнання тощо).

Специфіка об'єднань в дорослому віці. Види об'єднань дорослих, їх функції, завдання в соціалізації людини. Роль і специфіка діяльності соціального педагога в різних за видами об'єднаннях дорослих, напрями роботи. Можливості регуляції негативного впливу об'єднань соціально-педагогічними засобами,

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С. 184-200, 329-353.
2. Левичева В.Ф. Неформальные самодеятельные объединения / В.Ф.Левичева. - М., 1989. - 33 с.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.95-101.

Додаткова

1. Гиль С. Социально-педагогическая поддержка молодежных инициатив: определение и сущность /С.Гиль //Социальная педагогика. - 2003. - №1. - С.39-42.
2. Жданович Ю.М. Особливості структури і системи принципів виховання в Пласті /Ю.М.Жданович //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.2. - С.261-267.
3. Коваль Л.Г. Дитячий рух як засіб соціалізації особистості / Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева // Соціальна педагогіка та адаптивність особистості. - Суми, 1994. - С.39-47.
4. Литвак Р. Детские общественные объединения как фактор социализации ребенка / Р.Литвак // Социальная педагогика. - 2003. - №1.-С.46-52.
5. Пундик Л.Є. Теоретичні засади підготовки майбутнього соціального педагога до роботи з дитячо-молодіжними громадськими організаціями України /Л.Є.Пундик //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002.

- Ч. 1. - С.263-270.

6. Технологія соціально-педагогічної роботи /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - К., 2000. - С.273-290.
7. Угода про спільну діяльність між МО України й українською скаутською організацією "Пласт" для використання у виховній роботі //Інформ. зб. МО України. - 1993. - №12. - С.28-29.
8. Чернета С.Ю. Самодіяльні молодіжні об'єднання як фактор формування соціальної активності особистості / С.Ю.Чернета // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С. 118-122.
9. Шкурин В.Н. Неформальніе молодежные объединения: Метод пособие для культработников / В.Н.Шкурин. - М., 1990. - 146 с.

Тема 6.7. Мистецтво як засіб соціального виховання

Роль і значення мистецтва в соціокультурній дійсності. Специфіка мистецтва як форми суспільної свідомості. Особливості впливу мистецтва в залежності від його видів. Соціально-педагогічні функції мистецтва. Використання мистецтва в соціально-педагогічній діяльності : напрями, зміст, форми.

Проблема функціонування псевдомистецтва, його вплив на нову генерацію. Протиріччя соціально-художнього середовища, їх врахування в процесі соціального виховання.

Роль закладів культури (театрів, музеїв, виставок, філармоній) у соціальному вихованні. Особливості соціального виховання через заклади культури на різних вікових етапах соціалізації. Використання закладів культури соціальним педагогом в процесі діяльності.

Література

Основна

1. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию /С.И.Гессен. - М.: «Школа-Пресс», 1995. - С.210-226.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогика / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверсва, С.Р. Хлебик. - К.: 13МН, 1997.- С.273-289.
3. Профілактика і терапія засобами мистецтва. - К.:ДЦ ССМ,1995.- 56с.
4. Фохт-Бабушкин Ю. У. Искусство и духовный мир человека: об особенностях воздействия искусства на личность / Ю.У.Фохт-Бабушкин. - М., 1982.

Додаткова

1. Вашкявичене С.С. Роль искусств в развитии личности / С.С.Вашкявичене // Педагогика. - 1992. - №7-8. - С.33-36.
2. Звонарева Л.-Книга - оружие социального педагога / Л.Звонарева //

- Книжное обозрение. - 1997. - №43. - 28 окт.
3. Марнигва Н. Арттерапия в Англии и перспективы международного співробітництва / Н.Марциева // Інформ. бюллетень АПН України. 1993. - Вип.5. - С.6-7.
 4. Мюллер У. Скрытые воспитатели / У.Мюллер // Библиография. - 1993. - №4. - С. 135-140.
 5. Олексюк О. Духовний потенціал мистецтва / О.Олексюк // Мистецтво і освіта. - 1996. - №2. - С.2-6.
 6. Пантелеев Л.В. Музеи и дети /Л.В.Пантелеев; Центр "Дошкольное детство" им. А.В.Запорожца. - М.: КАРАПУЗ, 2000. - 256 с.
 7. Профілактика і терапія засобами мистецтва. - К.: ДЦ ГСМ, 1995. - 56с.
 8. Селезнева Н.О. Хоровий спів як засіб морально-духовного виховання дітей та молоді в сучасній Україні / Н.О.Селезнева // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, прань. - К.: Пед. думка, 2000. Кн.2. - С.75-81.
 9. Сова М.О. Вилив полімистецтва на цілісність особистості / М.О.Сова // Соціалізація особистості: 36 наук, праць /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - Т.ХУІІ. - Вип.2. Мед. науки. - К.:Логос. -2002. - С.30-43.
 10. Федоров А.В. Киноискусство и художественное образование / А.В.Федоров // Педагогіка. - 2002. - №2. - С.21-26.
11. Шахрай В.М. Дитячий театр як виховна технологія формування ціннісних орієнтацій підлітків /В.М.Шахрай //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.2. - С.159-165.

Тема 4.8. Засоби масової інформації в системі соціального виховання

Засоби масової інформації: їх соціальна сутність, значення та види. Динаміка зміни споживання друкованої, екранної та електронної продукції, перспективи розвитку засобів масової інформації в інформаційному суспільстві.

Виховна та освітня функція засобів масової інформації. Механізм їх впливу на населення. Особливості цього впливу на різні вікові категорії населення. Регулювання соціально-виховним впливом засобів масової інформації через організацію громадськості на подолання негативної дії інформації на населення, в першу чергу, дітей. Використання засобів масової інформації в соціально-педагогічній діяльності: можливості, напрями, зміст, форми. Перспективи використання ЗМІ як засобів соціального виховання в інформаційному суспільстві.

Література

Основна

1. Воспитательные функции средств массовой коммуникации. - М.: АПНСССР, 1990. -76с.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлеб'юк. - К.: ІЗМН, 1997. - С.290-306.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.58-62.

Додаткова

1. Влияние средств массовой информации на интересы детей и молодёжи. - М, 1989. - 148 с.
2. Зазнобина Л. С. Школа и СМИ / Л.С.Зазнобина // Педагогика. 1999.- №5. -С. 72-75.
3. Кондратьев Д.Н. Молодежное вещание на телевидении: проблемы и тревоги /Д.Н.Кондратьев //Педагогика. - 1998. - №4. - С. 70-73.
4. Кудрявцев В. Интернет, или «экологически чистый» наркотик / В.Кудрявцев // Воспитание школьников. - 1999. -№5. - С.23-25.
5. Лизанчук В. В. Грани коллективизма: Воздействие печати, телевидения, радио на формирование социальной активности личности / В.В.Лизанчук. -Львов, 1989. - 149 с.
6. Марченко О.М. Комп'ютерні ігри як засіб морально-духовного виховання старшокласників / О.М.Марченко // Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіПа Інсайт,2001. - Кн.2. - С.170-175.
7. Овчарук О.В. Міжнародна підтримка освітньої галузі в боротьбі з насильством у мережі Інтернет /О.В.Овчарук // Шлях освіти. - 2002.-№3.-С.22-25.
8. Романенко Н. М. Особенности восприятия телеинформации школьниками /Н.М. Романенко // Педагогика. - 2003. - №4. - С.46-49.
9. Саенко Н.В. Функції періодичної преси в морально-духовному розвитку учнівської молоді / Н.В. Саенко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1.- С. 180- 184.
10. Тарасов К.А. От насилия в кино к насилию «как в кино»? / К.А.Тарасов // Соц. исследования. - 1996. -№2. - С.35-41.
11. Шариков А. В. Ребенок и его информационное окружение / А.В. Шариков // Магистр. - 1992. - №№ 1,2,3.
12. Шульгин В. И. Искусство и личность в системе средств массовой информации /В.И.Шульгин. - М., 1979. - 64 с.

13. Юцевич Ю.Є. Телебачення і радіо у формуванні музичного смаку школярів / Ю.Є.Юцевич // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К. 2002. - Кн.2.-С.75-80.

Тема 4.9. Мікросоціум як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Мікросоціум як спільнота сімей, які мають територіально-сусідські зв'язки, особливості його різних видів. Виховний потенціал різних за видами мікросоціум і в, засоб.. керування ним.

Реалізація основних завдань соціально-педагогічної роботи в мікросоціумі: активізація виховного потенціалу, нейтралізація негативного впливу. Встановлення взаємин з виховними інституціями мікросоціуму, громадськістю. Організація громадськості на активну суспільну роботу з соціального виховання особистості, сім'ї, групи з впливу на формування дитячо-молодіжної політики держави. Єдність виховання дорослих та дітей, створення умов в мікросоціумі для духовного розвитку останніх та духовної реалізації перших через спільну діяльність, позитивне спілкування. Сприятливе навколишнє середовище.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Камська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К.,2002. - С. 122-145.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие / А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.53-86, 93-95, 106-116.
3. Соціальна педагогіка. Частина I. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько. -Х.:ХДАК, 1998. - С.50-51.

Додаткова

2. Вайнола Р.Х. Особливості соціально-педагогічної роботи в умовах вуличного простору /Р.Х.Вайнола //Соціальна робота в Україні на початк ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002.-4.2.-С.63-71.
3. Воспитание учащихся по месту жительства. - М., 1989. - 154 с.
4. Галагузова М.А. Муниципальные социально-педагогические учреждения /М.А.Галагузова //Педагогика. - 1994. - №4. - С.71-75.
5. Лийк К. Дети на дворе: проблемы игровых пространств /К.Лийк // Средовые условия развития социальных общностей. - Таллин. - 1989.-С.

49-57.

6. Малков Д.Ю Соціально-педагогічні засади діяльності клубів за місцем проживання /Д.Ю.Малков //Соціальна робота в Україні на початку XXI ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2.-С.71-81.
7. Мереакре И.А. Воспитывающие отношения в микросоциуме /И.А.Мереакре // Педагогика. - 1994. - №1. - С.32-35.
8. Молодь і дозвілля: теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання /О.В.Безпалько. К: Академпрес, 1994. - 125 с.
9. Пути создания целостного воспитательного процесса в микросреде // Социальная педагогика: теория, методика, метод исследования. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989. - С. 123-147.

Розділ V. Актуальні проблеми соціальної педагогіки.

Тема 5.1. Проблеми соціального виховання окремих соціальних суб'єктів.

Проблеми соціального виховання жінок та соціально-педагогічна робота з жіноцтвом в Україні. Вплив статі на соціальне формування особистості. Взаємодія фактору статі з іншими факторами соціалізації. Особливості соціалізації хлопчиків та дівчат. Вплив сім'ї на статеву ідентифікацію особистості.

Особливості соціального формування жінок. Особливості соціального формування чоловіків. Статеве виховання людини. Взаємодія соціальних інституцій, установ та організацій у вихованні сексуальної культури населення. Формування ставлення до батьківства та материнства як вищої соціальної цінності.

Секс-бізнес в Україні. Соціально-педагогічна діяльність з попередження торгівлі людьми. Пропаганда Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок соціальними педагогами.

Соціально-педагогічні проблеми похилого віку. Вплив на соціалізацію особистості закінчення активної діяльності в професійній та сімейній сферах, розширення дозвіллевої діяльності.

Соціально-педагогічна допомога людям похилого віку у вирішенні проблем самотності, ізоляції, некоммунікабельності, організація умов щодо самореалізації у культурно-дозвіллевій, громадській, соціально-педагогічній діяльності.

Соціальне сирітство як суспільна проблема та соціально-

педагогічні напрями їх вирішення.

Соціальні проблеми людей з особливими потребами та напрями соціально-педагогічної діяльності з ними.

Соціально-педагогічна діяльність щодо запобігання СНІДУ, наркоманії.

Соціально-педагогічна діяльність щодо профілактики суїцидів.

Тема 5.2. Розвиток соціальної педагогіки в інформаційному суспільстві.

Проблеми та перспективи розвитку соціальної педагогіки в умовах інформаційного суспільства. Політичні відносини в суспільстві та їх зв'язок з соціально-педагогічною теорією і практикою. Вплив економічних відносин на процес соціального виховання соціальних суб'єктів. Економіка та політика як фактори соціалізації особистості, сім'ї, групи, общини. Вплив економіки та політики на інші фактори соціального виховання, їх взаємообумовленість. Врахування сучасних процесів економічного та політичного розвитку України в організації соціального виховання.

Мета, зміст, напрями, форми, засоби політичного та економічного соціального виховання в сучасній Україні.

Організація впливу громадськості на державну політику в напрямі гуманізації суспільства, його соціальної та духовної стабілізації, подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Актуальные проблемы социализации девушек-подростков.-К.,1995.-104 с.
2. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи /Заг. ред. А.Й.Капська. – К.:ДЦССМ, 2002. – 164 с.
3. Альперович В. Социальная геронтология /В.Альперович.-Р.-на-Д.,1997.-С.307-347.
4. Арноне Э. Воспитание в вере /Э.Арноне //Новая Европа. – 2000. – №13. – С.104-153.
5. Бевик В.М.Політична культура сучасної молоді /В.М.Бевик.-К.:АЛД,1996.-112 с.
6. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р.Хлебик. – К., 1997. – С.125-184, 222-273, 307-329.

7. Методичний посібник з профілактики наркоманії та ВІЛ/СНІДу у шкільному та молодіжному середовищі. – К., 2002. – 144 с.
8. Мудрик А.В. Социальная педагогика. – М.: Академия, 1999. – С.31-52, 101-104.
9. Прийомні сім'ї для дітей-сиріт з функціональними обмеженнями. – К.: Укр. Ін-т соц. досліджень, 2001. – 120 с.
10. Секс-бізнес в Україні: спроба соціального аналізу. – К.: Укр. Ін-т соц. досліджень, 2001. – 159 с.
11. Социальная работа по предупреждению торговли людьми и оказанию помощи потерпевшим. – К.: Укр. Ін-т соц. досліджень, 2001. – 182 с.
12. Штефан Л.А. Соціально-педагогічна теорія та практика в Україні (20-90-ті рр. ХХ ст.) /Л.А.Штефан. – Х.: Тов. “ТО”Ексклюзив”,2002. – С.121-208.

Додаткова

13. Балашова Ю. Інноваційний підхід до обґрунтування педагогічних умов формування економічної культури /Ю.Балашова //Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: ЧНУ, 2002. – вип.137. – С.3-9.
14. Бояринцева А.В. Бизнес и дети /А.В.Бояринцева // Педагогика.-1993.- №6.-С.91-97.
15. Бояринцева А.В. Психологические проблемы экономической социализации /А.В.Бояринцева // Педагогика.- 1994.-№4.-С.12-18.
16. Василенко О.В. Особливості статтевого виховання підлітків /О.В.Василенко//Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2002. – Кн.1. – С.297-303.
17. Вейнингер О. Пол и характер /О.Вейнингер.-М.,1992.- 480с.
18. Воробьев А. М. Социальный портрет работников внутренних дел /А. М.Воробьев //Социологические исследования.-1992.-№10.- С.10-16/
19. Воспитателям о сексуальном просвещении подрастающего поколения.-Симферополь,1997.-36 с.
20. Вульф Б. Воспитание и рынок в переходный период / Б. Вульф // Педагогика.-1993.-№2.-С.3-15.
21. Гасанов З.Т. Формирование культуры межнационального общения в многонациональном регионе /З.Т.Гасанов// Педагогика.- 1994.- №5.- С.11-15
22. Говорун Т. В. Вернин Б. М. Соціальність та статеве поведінка в Україні: (проблеми сьогодення та перспективи) / Т.В.Говорун, Б. М.Вернин.-К.,1995. – 264 с.
23. Гомосексуальность //Наш мир.-1997.-№1.-С.3-10.
24. Егорова М. Дети Великой депрессии /М.Егорова //Материнство.-1997.- №3.-С.72-75.
25. Заболотна О.А. Політико-правовий напрям соціалізації учнівської молоді в закладах середньої освіти США /О.А.Заболотна//Теоретико-

- методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2002. – Кн.2. – С.325-333.
26. Закатнов Д.О. Економічна підготовка школярів в умовах модернізації загальноосвітньої школи /Д.О.Закатнов//Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2002. – Кн.1. – С.274-280.
 27. Зорина Л.Я. Единство двух культурв содержании непрерывного образования /Л.Я. Зорина //Педагогика.-1998.-№5.-С.22-27.
 28. Кирилук І. Асиміляція і проблеми національного виховання української молоді в Канаді /І.Кирилук //Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: ЧНУ, 2002. – вип.137. – С.89-99.
 29. Кобылянский В.А. Национальная идея и воспитание патриотизма /В.А.Кобылянский //Педагогика.- 1998.- №5.-С.52-57.
 30. Кон И.С. Сворачивание детей и сексуальное насилие /И.С.Кон //Педагогика.- 1998.- №5.- С.58-66.
 31. Кушнірук Т.Д. Подолання конфліктності серед педагогів / Т.Д.Кушнірук //Практична психологія та соціальна робота.- 1998.-№6-7.- С.54 – 57.
 32. Люта А. Особливості оволодіння спеціальністю “Соціальна педагогіка”/А.Люта //Рідна школа.-1996.-№4.-С.61-62.
 33. Мацкевич Ю.Р. Система формування готовності соціального педагога до роботи з людьми похилого віку /Ю.Р.Мацкевич //Соціалізація особистості: Зб. наук. праць. /За заг. ред. Проф. А.Й.Капської. – К.: Логос, 2002. – Т.ХVII. –Вип.2. – С.108-121.
 34. Ноур А.М. Вплив соціально-економічних чинників на психологічний стан родини та сімейне благополуччя /А.М.Ноур // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.. – К., 2002. – Ч.2. – С.129-135.
 35. Поляков А. Одиночество /А.Поляков//Социальная защита.-1996 .-№6-7.-С.226-227.
 36. Присакар В.В. Виховання міжетнічної толерантності у структурі морально-духовного розвитку школяра /В.В.Присакар //Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2002. – Кн.1. – С.138-146.
 37. Проект “Информирование и просвещение по вопросам гомосексуальности как аспект демократизации общества в Украине”//Наш мир.-1997.-№1.-С.2-3.
 38. Совершенствование работы с кадрами в органах внутренних дел.- М.,1989. – 94 с.
 39. Социальная работа как профессия //Социальные исследования.-1993.- №10. – С.24-28.
 40. Сурова Л.В. Куда нам плыть?/Л.В.Сурова//Педагогика.-1998.-№3.- С.48-53.

41. Фикс Д.К. вопросу о правах ребенка: проблема сексуального насилия над детьми /Д.К.Фикс //Маптеринство.-1997.-№2.-С.18-21.
42. Формування основ християнської моралі у процесі духовного відродження України.-Острог,1995. – 234.
43. Хиглинг М. Как беседовать с ребенком о сексе /М.Хиглинг.-С-Пб.,1997.-198с.
44. Хорошенко А.П. Вплив ціннісних орієнтацій старшокласників на формування їх політичної культури //Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2002. – Кн.1. – С.178-180.
45. Чернер С.Л.Опыт формирования деловых качеств личности / С.Л.Чернер //Педагогика.-1998.-№5.-С.28-34.
46. Чигрин В.О.Становлення та соціальні проблеми сільської молоді /В.О.Чигрин.-Сімферополь,1996.-176 с.
47. Чорна К.І. Виховання патріотизму школярів як нагальна потреба державотворення /К.І.Чорна//Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – К., 2003. – Кн.1. – С.160-168.
48. Чужикова В.Г.Педагогічна реабілітація дітей та підлітків чорнобильської зони в умовах дитячого оздоровчого центру: Автореферат / В.Г.Чужикова.- К.,1996. – 24 с.
49. Шахматов Н. Ф. Психологическое состояние: счастливое и болезненное / Н. Ф.Шахматов.-М.,1996.-304с.
50. Школа і підготовка учнівської молоді до життя та діяльності в умовах ринку.-Х.,1996. – 124 с.

**Питання до вступного іспиту
з кваліфікаційного рівня “магістр”
за спеціальністю “Соціальна педагогіка”**

1. Соціальна педагогіка в сучасній системі педагогічного знання.
2. Характеристика соціальної педагогіки як науки, освітнього напрямку, сфери практичної діяльності
3. Специфіка, функції, сфери соціально-педагогічної діяльності.
4. Технологізація соціально-педагогічної діяльності: загальні та спеціальні технології.
5. Характеристика методів соціально-педагогічної діяльності з особистістю, з соціальною групою, в соціальному

- середовищі.
6. Проблеми соціального виховання жінок та соціально-педагогічна робота з жіноцтвом в Україні.
 7. Соціальне сирітство як суспільна проблема та соціально-педагогічні напрями їх вирішення.
 8. Соціальні проблеми людей з особливими потребами та напрями соціально-педагогічної діяльності з ними.
 9. Соціально-педагогічна діяльність щодо запобігання СНІДУ, наркоманії.
 10. Соціально-педагогічна діяльність щодо профілактики суїцидів.
 11. Соціально-педагогічна робота з людьми похилого віку в сучасних умовах
 12. Логіка соціального дослідження, його етапи і процедури.
 13. Програма соціально-педагогічного дослідження: визначення, призначення та методика розробки.
 14. Проблема як організаційна умова планування аналізу та інтерпретації даних соціально-педагогічного дослідження.
 15. Врахування особливостей об'єкта соціально-педагогічного дослідження в процесі збору та обробки даних, їх аналізу та інтерпретації.
 16. Зв'язок між об'єктом і предметом дослідження, його вплив на характер формулювання гіпотез.
 17. Логічний аналіз основних понять, його рівні; значення в реалізації процедурного розділу програми соціально-педагогічного дослідження.
 18. Типи шкал вимірювання, техніка їх використання в розробці інструментарію соціально-педагогічного дослідження.
 19. Методологічна та методична функція цілей і задач в реалізації процедурного розділу програми соціально-педагогічного дослідження
 20. Методологічне і методично-організаційне значення гіпотез в комплексному соціально-педагогічному дослідженні.
 21. Загальна характеристика методів соціально-педагогічного дослідження.

22. Методика організації та проведення різних типів спостереження та обробки їх результатів.
23. Проблеми та перспективи розвитку соціальної педагогіки в умовах інформаційного суспільства.
24. Політичні відносини в суспільстві та їх зв'язок з соціально-педагогічною теорією і практикою.
25. Вплив економічних відносин на процес соціального виховання соціальних суб'єктів.
26. Культурно-дозвіллеві заклади як суб'єкт соціального виховання та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.
27. Об'єднання як суб'єкт соціалізації та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.
28. Мікросоціум як суб'єкт соціалізації та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.
29. Мистецтво як фактор соціалізації та засіб соціально-педагогічної діяльності.
30. ЗМІ як фактор соціалізації та засіб соціально-педагогічної діяльності.